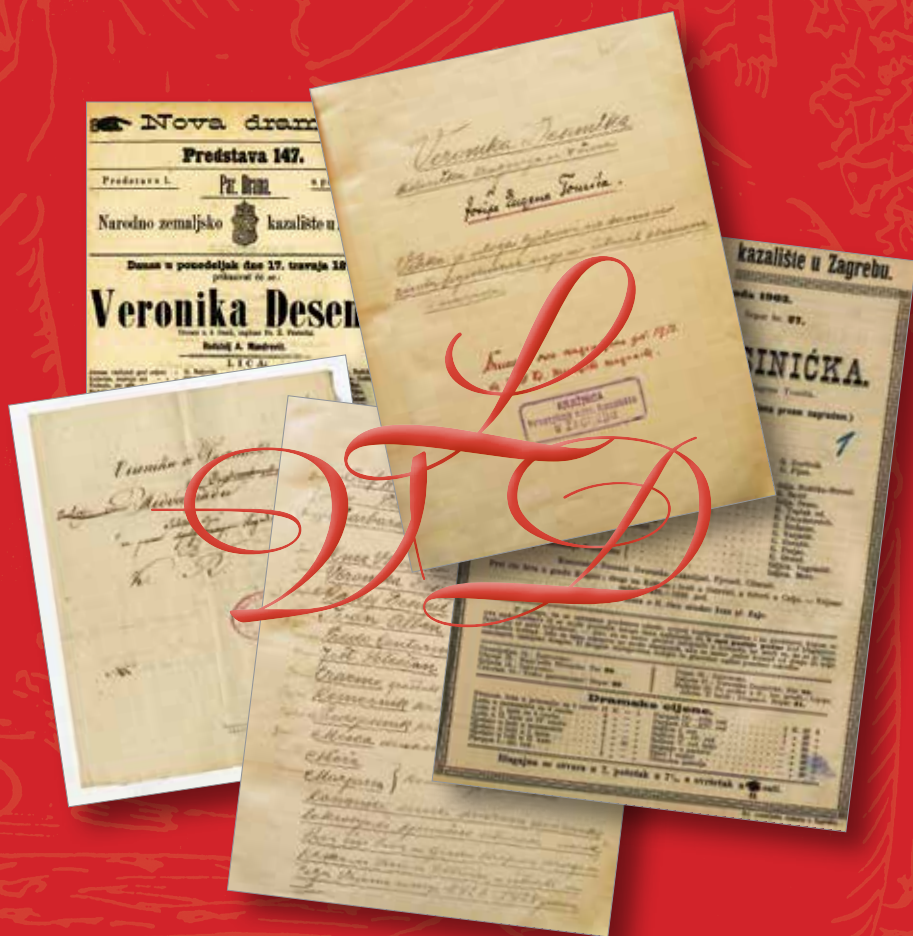

Legenda o Veroniki Desinićkoj - riječju i slikom

Legenda
o Veroniki Desinićkoj
- riječju i slikom

DVOR VELIKI TABOR
DESINIĆ

27. IX. – 30. X. 2013.

Nakladnik

Muzeji Hrvatskog zagorja

Za nakladnika

Goranka Horjan

Urednica kataloga

Nadica Jagarčec

Autorica teksta u katalogu

Nadica Jagarčec

Dodatak

Priča Mirka Ivanjeka: Veronika Desinić

Lektura

Vlasta Horvatić Gmaz

Prijevod na engleski

Suzana Bertović, Artresor naklada

Grafičko oblikovanje i priprema kataloga

Franjo Kiš, Artresor naklada d.o.o.

Tisak

Tiskara Zelina d.d., Sveti Ivan Zelina

Naklada

300 primjeraka

Fotografije

Hrvatski povijesni muzej, Hrvatski državni arhiv, Fototeka Ministarstva kulture, Hrvatski školski muzej, Odsjek za povijest hrvatskog kazališta – Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Obiteljski arhiv obitelji Marjanović – Kavanagh, Narcisa Brezinščak, Ivan Cesarec;

Zahvaljujemo na ustupljenom video materijalu

Hrvatska Radio Televizija, LADO

Ansambli narodnih plesova i pjesama

Hrvatske;

Zahvaljujemo posuditeljima

Kajkaviana, Donja Stubica, Hrvatski

povijesni muzej, Zagreb, Dragutin Kozina,

Krapina;

Zahvaljujem na pomoći i ustupljenim

informacijama

g. Ivanu Cesarcu.

Izložba je realizirana sredstvima

Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Koncepcija izložbe

Nadica Jagarčec

Tekstovi izložbenih panoa

Nadica Jagarčec

Tehnički postav izložbe

Siniša Žnidarec

ISBN 978-953-265-102-7

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 859423.

Legenda o Veroniki Desinićkoj - riječju i slikom

*L*egenda o Veroniki Desinićkoj dio je nematerijalne kulturne baštine Hrvatskog zagorja. U cilju produbljivanja spoznaja o međuuvjetovanosti materijalne i nematerijalne baštine nastala je izložba LEGENDA O VERONIKI DESINIĆKOJ – RIJEČJU I SLIKOM.

Veliki Tabor, 1911. Fototeka Ministarstva kulture, Inv. br.5427

Zidine naših starih gradova materijalno su svjedočanstvo načina življenja, građenja, ratovanja na našim prostorima prije više od petstotinjak godina. One skrivaju tajne svojih gospodara koje često nisu bile zabilježene u pisanim povijesnim izvorima. Stari gradovi, nijemi svjedoci prolaznosti vremena, poticali su maštu naraštaja i naraštaja koji su pojedine priče prenosili i nadograđivali s koljena na koljeno. Tako je postupno pored materijalnog svjedočanstva vremena nastajalo i nematerijalno. Gotovo svaki stari grad ima svoje sablasti i prikaze koje se vežu uz nekadašnje gospodare grada.

Najpoznatija priča koja se veže uz Veliki Tabor jest priča o Veroniki Desinićkoj. Prema predaji, njeno je mrtvo tijelo zazidano u zid Velikog Tabora, a njezin duh i danas u dugim zimskim noćima luta gradom. Brojni posjetitelji Velikog Tabora impresionirani monumentalnim taborgradskim zidinama pokušavaju odgonetnuti Veronikin misterij – gdje je ona zapravo uzidana.

Prema legendi, nekada davno ovim prostorima vladao je moćni ban grof Herman II. Celjski. Njegov mladi sin Fridrik, jašući očevim posjedima zagledao se u nježnu zlatokosu ljepoticu Veroniku. Između Veronike i Fridrika buknuła je uzajamna ljubav koja nije bila po volji starom Hermanu. Unatoč njegovom protivljenju, Fridrik i Veronika pobjegli su u grad Fridrihštajn u blizini Kočevja u Sloveniji gdje su se potajno vjenčali. Stari grof Herman ubrzo je doznao za njihovo vjenčanje te je poslao vojsku s nalogom da uhvate ljubavnike. Fridrik je uspio spasiti Veroniku iz grada, te je ona pobjegla preko Gorskoga kotara i Kalnika do seoca Sveta Margita. Fridrika su očevi vojnici uhvatili i zatvorili u Celjsku kulu, usku i visoku oko 23 m. Tu je bio zatvoren preko četiri godine. Od tada se ta kula zove Fridrikova kula. Veroniku su Hermanovi vojnici zatvorili u Velikom Taboru. Herman je nesretnu Veroniku optužio da je *coper-nica* koja je zavela njegovu sina. Organizirano je suđenje koje je trajalo puna dva dana. U predvečerje drugog dana suci su izjavili: »Gospodine bane! Na ovoj djevojci nema nikakve krivice, a kamoli zločina. Jedino što gaji veliku ljubav prema vašem sinu Fridriku. No, presvijetli bane, ljubav nikada nije bila grijeh, a kamoli zločin. Ljubav je jedna od najljepših ljudskih vrlina! Time je naš posao, presvijetli bane završen.« Unatoč presudi, čim su suci krenuli prema izlazu, grof Herman izdao je nalog kaštelanu da ubiju Veroniku. U dvorištu Velikog Tabora postavili su drvenu posudu punu vode i u njoj utopili Veroniku. Njeno mrtvo tijelo uzidali su u zid koji spaja peterokutnu kulu s ulazom u dvorac. Ipak, čak se i danas, osobito u dugim zimskim noćima, u Velikom Taboru uz zavijanje vjetra čuje jecanje nesretne Veronike...

Ova legenda temelji se dijelom na stvarnim povijesnim događajima i povijesnim osobama¹ koje su živjele u prvoj polovici 15. stoljeća, a dijelom je plod narodne predaje koja se oblikovala kroz povijest, osobito tijekom 19. i 20. stoljeća. Povijesni događaji iz prve polovice 15. stoljeća, zabilježeni u povijesnim izvorima te narodna predaja koja se oblikovala oko ove priče, poslužili su kao inspiracija pjesnicima, piscima, umjetnicima. Tako su nastala brojna djela o Veroniki Desinićkoj.

Ovom izložbom javnosti se predstavljaju djela hrvatskih pisaca, slikara, kazališnih i baletnih umjetnika, novinara koje je inspirirala priča o nesretnoj ljubavi desinićke plemenitašice Veronike i grofa Fridrika Celjskog.

¹ Herman Celjski (oko 1365. – 1435.), spasio je život kralju Sigismundu u bitci kod Nikopolja 1396.g. U znak zahvalnosti kralj mu je darovao Varaždin i Zagorsku županiju. Svoju kćer Barbaru udao je za kralja Sigismunda; Hermanov sin Fridrik II Celjski (oko 1378. – 1454.); Veronika Desinićka (? – oko 1425.), druga žena Fridrika II Celjskog;

Ivanić Miljanski,
Kapela sv. Ivana,
scena Herodova
gozba

Prvi poticaj umjetnicima dao je, pretpostavlja se sam grof Fridrik II. Celjski² kao na-

ručitelj i idejni začetnik gradnje i oslikavanja kasnogotičke kapele sv. Ivana u Ivaniću Miljanskome u blizini Veliki Tabor³. Na temelju usporedne analize zidnih slika u kapeli sv. Ivana sa zidnim slikama u nekoliko slovenskih crkava koje su oslikali Mojster Srednje Vasi pri Šenčurju i Žirovneški Mojster, restaurator Ivan Srša pretpostavlja da su isti majstori nakon 1447.g. oslikali i kapelu sv. Ivana. Štoviše, Srša pretpostavlja da su ovi umjetnici po želji naručitelja unutar pojedinih biblijskih scena ukomponirali i stvarne povijesne likove iz nesretne Fridrikove životne priče⁴.

»Početkom tridesetih godina 19. stoljeća, u tzv. pripremnom razdoblju Hrvatskog narodnog preporoda, prije izlaženja Gajevih »Novina« i »Danice« (1835.), mlada hrvatska inteligencija uviđa potrebu stvaranja na hrvatskom jeziku«⁵. »Želeći stvoriti odgovarajući dramsko-scenski repertoar na hrvatskom jeziku, koji je trebao potisnuti njemački jezik s Varoškog teatra na Gornjem gradu u Zagrebu, pisci često crpe inspiraciju iz nacionalne povijesti.«⁶

Dragutin Rakovac (1813. – 1854.) sudionik ilirskog pokreta, bio je tajnik Gospodarskog društva i prvi kustos Narodnog muzeja u Zagrebu. Igrokaz *Veronika Desenic iliti Medvedgrad* Rakovac je napisao 1831. godine.⁷ Ova *žalostna igra* za-

² Srša, Ivan, *Imaju li zidne slike u crkvi sv. Ivana u Ivaniću Miljanskom i skriveno značenje*, Kaj, XLII, Zagreb 1-2, 2009.

³ Srša, I. *Veliki Tabor i kapela sv. Ivana*, u *Tajanstvena gotika*, Desinić, 2012., str. 7.

⁴ Srša ističe da je smještaj profanih prizora kao i portretiranje donatora i dvorskih odličnika unutar sakralne teme bio u to doba uobičajen u zidnom slikarstvu sjeverne Italije.

⁵ Stančić, Nikša, *Hrvatski narodni preporod 1790-1848*, u *Hrvatski narodni preporod 1790-1848*, Zagreb 1985. str. 19-20.

⁶ Cesarec, Ivan, *Tri i pol stoljeća hrvatskokajkavske dramske i scenske riječi*, u *Kajkaviana Croatica: Hrvatska kajkavska riječ*, Zagreb, 1996. str. 199-200.

⁷ Dragutin Rakovac bio je pored S. Vraza i Lj. Vukotinića jedan od pokretača časopisa »Kolo« (1842.g.).

Ivan Zsche: **DRAGUTIN RAKOVAC**
HPM/PMH 2756

Dragutin Rakovac, *VERONIKA OD DESZENICZ.*
Vu Medvedgradu. Saloztna igra vu pet dogodih,
(1832. ili 1833.)
AH, SOR, kut. VIII

LJUDEVIT GAJ

mišljena je u pet činova no Rakovac je napisao tri potpuna čina i prvi prizor 4. čina. »Iako Rakovac navodi da je za svoju tragediju koristio *zviranke*... dakle stvarnu povijesnu građu, Veronika od Desenic protkana je i elementima narodne predaje. Glavni su likovi nedostavno karakterizirani no bitno je istaknuti da je dio teksta pisan Gajevom reformiranom kajkavskom grafijom.«⁸

U tjednom prilogu *Gajevih Novina Horvatskih*, u *Danici Ilirskoj*, 1838. g. (kat. br. 1) od broja 30 do broja 34. objavljujvana je pripovijest *Veronika iz Desenicah* kao prijevod iz *Česke Včele* 1838. Br. 17. od Fr. Kanjke. Kroz četiri broja na 10 stranica Danice Ilirske opisana je nesretna sudbina Veronike i njenog supruga grofa

⁸ Cesarec, Ivan, *Veronika od Desenic Dragutina Rakovca*, Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzoru, Zabok, 2011. str. 164-166.

Miroslava Celjskog, sina grofa Hermana Celjskog. Prema ovoj pripovijesti objavljenoj u Danici Ilirskoj, Veronika je, iako ju je sud oslobodio optužbi, 17. listopada otrovana i utopljena u Ostrovici i pokopana u Fraslau.

STANKO VRAZ

Muževi ilirske dobe
Kajkaviana

Stanko Vraz (1810. – 1851.), iako podrijetlom Štajerac, priklonio se uz ilirsku ideju. Osobito se istaknuo pisanjem ljubavne poezije. Djelovao je kao urednik Danice, a od 1846. bio je tajnik Matice Ilirske. U okviru knjige Glasi iz Dubrave Žeravinske (1841.), s posvetom posestrimi Dragojli (Štajduarovo), među dvadeset i jednom baladom objavljena je i balada *Fredrik i Verunika*, podijeljena u tri dijela: 1. Sužanka, 2. Vitez Fredrik i 3. Čudno gosó. U Izjašnjenjima na kraju knjige, pored pojašnjavanja pojedinih pojmova, Vraz pojašnjava i povijesnu pozadinu priče o Fredriku i Veroniki pozivajući se i citirajući »dobrodušnog starca« Valvasora. Prema Vrazu »..Na kakovom su glasu Celjani bili kod svojih susjeda, može se zaključiti iz poslovice: *Lakše je s Mohametani, nego li s Celjani*«, dok za Veroniku kaže da je prema jednom ljetopiscu, tada bila poznata pod imenom *biser Hrvatski*⁹.

DRAGOJLA JARNEVIĆ

HŠM Mp 5780; (V.R.)

Dragojla Jarnević (Karlovac, 1812. – 1875.) hrvatska književnica i učiteljica, pored pisanja poezije izdala je zbirku pripovijedaka »Domorodne povijesti«, 1843. godine. Iako odgojena na njemačkom jeziku i literaturi, priključila se ilirskom pokretu i pisanju na hrvatskom jeziku. Kao jedna od rijetkih žena koja se bavila književnošću nalazi se na poznatoj litografiji Muževi ilirske dobe koja prikazuje sve istaknute ilirce 19. stoljeća. Napisala je i tragediju u 5 čina pod nazivom *Veronika Desenićeva*. O ovoj tragediji doznajemo »iz pisma Mirka Bogovića Dragojli

⁹ Vraz, Stanko, Dēla Stanka Vraza, 1861., (kat. br. 2).

Jarnević, 1851.g., koji joj na popravak vraća Matici Hrvatskoj poslanu tragediju *Veronika Desinićeva*, kojoj se nakon toga gubi svaki trag.«¹⁰

Nijedan od pisaca iz preporodnog razdoblja ne dovodi Veroniku Desinićku u vezu s Velikim Taborom.

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI

Ivan Kukuljević Sakcinski (1816. – 1889.) hrvatski povjesničar, književnik i političar. Kao zastupnik, održao je 1843. godine prvi govor na hrvatskom jeziku u Saboru. Pišući o povijesti grada Krapine, 1870. godine u okviru izdanja Standlovih *Fotografijskih slika*,¹¹ Kukuljević opisuje vrijeme vladavine obitelji Celjski. Između ostalog, za Friderika II., kneza celjskog i zagorskog, Kukuljević piše: »Priča se da je ubio svoju ženu radi ljubavi proti Veroniki iz Desinića, lijepoj kćeri uboga plemića, s kojom se spoznao sjedeći u velikom Taboru i Krapini...« U bilješci pod rednim brojem 13., na kraju teksta, Kukuljević je zabilježio jednu zanimljivost koju nismo našli ni u jednom drugom tekstu: »Slika ove Veronike čuva se u gradačkom Joanneumu.«

FRANJO ŽIGROVIĆ

Iz knjige *Franjo Žigrović Pretočki - Zbornik radova*, Sveti Ivan Zelina, 2010.

Franjo Žigrović Pretočki (1814. – 1890.) istaknuti političar hrvatskog preporoda, pjesnik¹² i dramski prevoditelj autor je drame *Veronika Desenić*. Ova drama u pet činova igrala se u Narodnom zemaljskom kazalištu u Zagrebu, na Markovom trgu 17. travnja 1876. godine. Naslovnu ulogu Veronike Desinićeve u drami je glumila poznata dramska umjetnica Marija Ružička Strozzi (1850. – 1937.). Žigrović Pretočki bio je zajedno s Ivanom Mažuranićem u

¹⁰ Cesarec, Ivan, *Veronika od Desenic Dragutina Rakovca*, u *Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzorju*, Zabok, 2011. str. 164-166.

¹¹ Standl, Ivan, *Fotografijske slike iz Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, Zagreb, 1870.

¹² Objavljivao je pjesme u Gajevoj Danici Ilirskoj, potpisivao se kao Ilir iz Hrvatske.

Nova drama.

Predstava 147.

Predstava 1.

Par. Drama.

u predbrojci VII

Narodno zemaljsko kazalište u Zagrebu.

Danas u ponedjeljak dne 17. travnja 1876.

prikazivat će se:

Veronika Desenić.

Drama u 5 činah, napisao Fr. Ž. Pretočki.

Redatelj A. Mandrović.

L I C A:

Jermain vladajući grof celjski - G. Rajković.
Katarina, supruga mu - G. Gena. Perisova.
Friderik, sin njih - G. Jovanović.
Rudolfo Kranjburg - G. Ružić.
Odo Savenštejn } Vasali
Hugo Šlangenbur } Celjski
Judok Helfenburg }
Kapelan u gradu celjskom - G. Stimić.
Kastelan u gradu - G. Mahalup.

Veronika pl. Desenić - Gja. Ružička-Strozi.
Klara, drugarica joj - G. Gena. Califajova.
Jelenić - G. Ban.
Živić } plemići zagorski }
Sluga kod Veronike - G. Piskač.
Sluga kod Jelenića - G. Stepić.
Stari Janko - G. Lesić.
Pustinjak - G. Mandrović.
Prvi seljak - G. Rašić.
Drugi seljak - G. Piskač.

Više vitezova i njihovih momaka i više seljaka. Čin biva u 15 stoljetju stranom u Hrvatskom zagorju, stranom u gradu Celjskom.

Gja. Bajza-Slavik bolesna.

Današnom predstavom počela je VII. predbrojka za dramu. Predbrojka za 12 predstava stoji za zatvorenu stolicu 5 for. 60 novč., za ulazninu u lože i parter 3 for 20 novč. Predplatinu prima pazikuća najdulje do treće predstave u predbrojki.

Za svakoga vlasnika polovice lože priredjena je i njegovim imenom providjena karta s 12 predbrojnicah, koja se od pazikuće neka izvoli odkupiti, pošto je svaki dostalac svake polovice lože poлаг ugovora za najam ložah obvezan predbrojiti se u svakoj predbrojnici na 12 ulaznicah. Manje od 12 predbrojnicah ne izdavaju se.

Ulazne ciene

Loža u I. katu 3 for., razi zemlje 2 for., u drugom katu 1 l. 50 nov. Fotelj u prvom redu 80 novč. — Zatvorena stolica u parteru zajedno s ulaznicom 60 novč. — Ulaznina za lože i parter 40 novč., za častnike 30 novč., za podčastnike 20 novč. — Za djecu, koju njihova rodbina u lože vodi, polovina ulaznine za lože. — Zatvorena stolica na galeriji u I. redu 40 novč., u II. i III. redu 30 novč. — Otvorena galerija 10 novč.

Kasa otvara se u pol 7, početak u pol 8 sati.

Za porabu nebiljegovana.

Tiskara „Narodnih Novinah“.

Plakat kazališne predstave *Veronika Desenić* izvedene 17. travnja 1876.

Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU

uredništvu časopisa *Slavenski jug*. »Imenovan je intendantom Narodnog zemaljskog kazališta (1869.) odnosno predsjednikom kazališnog odbora (1871.-1872.)«¹³

MARIJA JAMBRIŠAK

Ivan Standl, Zagreb 1871.
HŠM Mf 5

O Veroniki Desinićkoj pisala je učiteljica **Marija Jambrišak** (1847. – 1937.). Ona je 1887.g. izdala knjigu pod nazivom *Znamenite žene iz priče i poviesti* (kat. br. 3). U ovu zbirku priča o znamenitim ženama, od antičkih vremena sve do druge polovice 19. stoljeća, Marija Jambrišak uvrstila je i priču pod nazivom *Veronika Desinić*. Za tu je knjigu Marija Jambrišak dobila nagradu Matice Hrvatske. »Isticala se u borbi za ženska prava tražeći izjednačavanje plaća i radnih uvjeta za učitelje i učiteljice. Njezinom zaslugom otvorena je 1892. godine prva državna ženska srednja škola na području tadašnje Austro-ugarske monarhije. Među ostalima bila je razrednica i Ivani Brlić Mažuranić«.¹⁴

Dr. Luka Marjanović

(1844. – 1922.) bio je redoviti

profesor na Pravoslavnoj akademiji u Zagrebu, nekoliko puta dekan i prodekan istog fakulteta te dva puta rektor (1889./1890.) i prorektor zagrebačkog sveučilišta (1890./1891.). Godinama je sa svojom obitelji ljetovao u Prišlinu (Hum na Sutli). Bio je zastupnik Krapine u Saboru. Prijateljevao je i družio se s barunom Kavanaghom, vlasnikom obližnjeg dvorca Mali Tabor.¹⁵

LUKA MARJANOVIĆ

Iz obiteljskog arhiva
Marjanović – Kavanagh

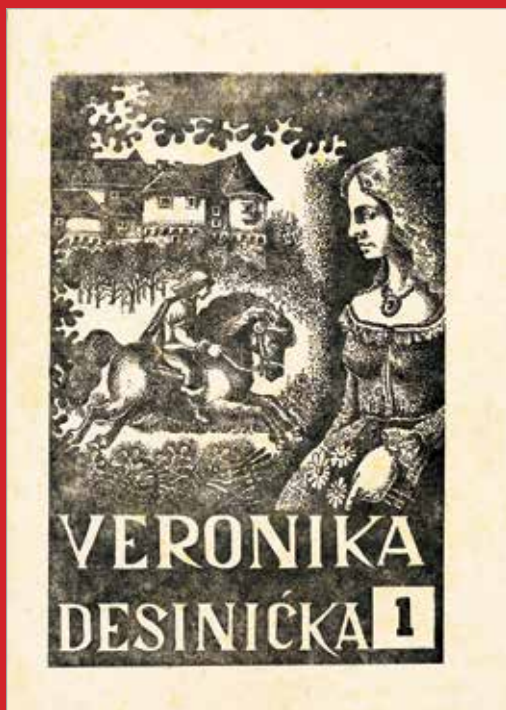
¹³ Jembrih, Alojz, *Franjo Žigrović Pretočki hrvatski političar, pjesnik i dramski prevoditelj*, u Franjo Žigrović Pretočki – Zbornik radova, Muzej Sveti Ivan Zelina, 2010.

¹⁴ Batinić, Ana, *Plemkinje duha, Marija Jambrišak, Jagoda Truhelka, Zdenka Marković*, u *Nova Croatica*, Zagreb, II (2008.) 2, str. 202.

¹⁵ Njegova kćerka Jelka, a nakon nje i njezini nećaci naslijedili su dvorac Mali Tabor nakon smrti posljednjih Kavanagha (Lucy i Jamesa).

Kat. br. 11.

Pišući o Velikom Taboru i kapeli sv. Vida, dr. Marjanović je u Viencu 1890.g. objavio i zanimljivosti o Veroniki Desinićkoj: »Pripovijeda se, da je u prvoj polovini 19. vijeka u prezidu jedne dvorane grada Velikoga Tabora nađen nekakav ženski kostur. Odmah se je po tradiciji pomislilo da bi to mogao biti kostur lijepe, ali nesretne Veronike Desinićke, druge žene Fridrika Celjskoga. Ona je umorena po želji svoje zle zaove kraljice ugarske Barbare, a po zapovijedi svekra grofa Hermana Celjskoga, koji ju nije trpio kao snahu od prostoga roda. To je živa i istorijska istina. Samo se različito pri-

povijeda, kako i gdje je usmrćena. Jedni vele, da je na gradu Ostrovici od bodeža umrla ili u vodi utopljena, drugi da je s grada Wurmberga u Dravu strmoglavljena. Pa zašto ne bi upravo treći imali pravo da je naočigled svomu rodnomu mjestu Desiniću živa zazidana bila? Uz pripovijest i pjesma i drama spasiše Veroniku Desinićku od zaborava.«¹⁶

Počasno mjesto kao autoru prvoga romana o tragičnoj ljubavi Veronike Desinićke i Fridrika Celjskog, pripada **Hinku pl. Davili** (1858. – 1925.). Njegov roman pod nazivom *Zagorska ruža, pripovijest iz XV. vijeka*, objavljivan je u dvanaest nastavaka časopisa »Prosvjeta« i kao zasebna istoimena knjiga 1899. godine (kat. br. 4).¹⁷ Prema Davilinoj pripovijesti, Veronika, poznata po čitavom Zagorju po svojoj ljepoti, živjela je podno Velikog Tabora kojim je tada gospodario grof Fridrik Celjski.

Za razliku od prethodnih autora koji su bili inspirirani nesretnom ljubavnom pričom Veronike i grofa Fridrika, Davila je prvi autor koji ovu priču jednim dijelom smješta i u Veliki Tabor. Kod prethodnih autora tek se po Veronikinom pridjevku (Desenićeva, Desinićeva, Veronika iz Desenicah) može zaključiti da je iz Desinića.

¹⁶ Marjanović, Luka: Veliki Tabor i Sv. Vid pod Vrbovcem, *Vijenac* 16, 1890. Zagreb: 254.

¹⁷ Tiskano je i ponovljeno izdanje 1911.g.

Davilina Zagorska ruža objavljivana je još dva puta u Krapini. Piščev sin Marcel Davila i Antun Kozina bili su izdavači romana 1966. godine. Tada pod promijenjenim nazivom, *Veronika Desinićka* (kat. br. 11), izlazio je Davilin tekst u jedanaest sveščića čiju je naslovnicu ilustrirao umjetnik Josip Brezinščak (1931. – 1993.). Posljednje izdanje *Daviline Zagorske ruže* iz 2000. godine (kat. br. 12) priredio je Ivan Cesarec u nakladi Fi.l.ART d.o.o. iz Krapine.

Stjepan Belošević-Gornjostubički, veliki župan Varaždinske županije i slob. i kralj. grada Varaždina u svojoj knjizi *Županija Varaždinska i slob. kralj. grad Varaždin* (1926.) (kat. br. 8) opisujući pokrajinu i pučanstvo Varaždinske županije, između ostalog, u dijelu u kojem piše o Velikom Taboru navodi da se »u gradu Velikom Taboru nedaleko ubavog mjesta Desinić odigrala tragedija tzv. 'Veronike Desinić' koju je u svojoj istoimenoj drami opjevao odlični ilirac Franjo Žigrović Pretočki«.

Odnos **Otona Ivekovića** i Velikog Tabora najljepše je opisala S. Pintarić u katalogu izložbe *Oton Iveković, Slike i crteži iz Velikog Tabora i okolice*: »U povijesti hrvatskog slikarstva, pa i hrvatske kulture uopće, rijetko ćemo naići na primjer takve sudbonosne isprepletenosti života jednog umjetnika s pričom o jednom od naših najznačajnijih spomenika kulture, kao što je to primjer sa slikarom Otonom

OTON IVEKOVIĆ

Veronika Desinićka

1902.

HPM/PMH 17801

Ivekovićem i gradom Velikom Taborom. Potaknut romantičnim pobudama i željama da spasi Veliki Tabor od propasti, te istodobno nađe idealno mjesto za život i stvaranje, 1919. godine Iveković prodaje obiteljsku kuću u Jurjevskoj ulici Zagrebu i velik dio svojih slika, te seli sa suprugom i djecom na Veliki Tabor. Na Taboru je proveo sljedećih dvadeset godina tijekom kojih je stari grad bio njegova stalna inspiracija, ali i stalni izvor briga i financijskih poteškoća koje su opterećivale njegov privatni život. I Veliki Tabor i ime Otona Ivekovića ušli su u imaginarni muzej skoro svakog Hrvata – Tabor je spomenik najviše kategorije ... kojeg odlikuje i čudesna povezanost sa zagorskim krajolikom, njegova tako duboka utopljenost u zagorske bregove da su oni bez njega postali gotovo nezamislivi; Iveković je pak u naše imaginarne muzeje ušao prvenstveno zahvaljujući svojim slikama iz hrvatske povijesti, ... tako da i danas mnoge događaje iz hrvatske povijesti poistovjećujemo s Ivekovićevim interpretacijama.«¹⁸

Sedamnaest godina prije nego je i sam postao vlasnik ovoga grada, Iveković je još 1902. godine naslikao sliku *Veronika Desinička* (kat. br. 19). Ovu sliku »slikanu u tamnom tonu s laganim i temperamentnim potezima boje na zelenoj pozadini, smatrao je Ljubo Babić (1890. – 1974.) jednom od najboljih Ivekovićevih historijskih slika.« Prema citatu iz Vienca, »slika prikazuje momenat kako je stari Herman ulovio svog sina kod Veronike. Sin htio bi da je brani ali čuvstvo poštovanja prema sijedom ocu, koji je batinom na nj navalio, ne da mu mača trgnuti.«¹⁹

JOSIP EUGEN TOMIĆ

Književnik **Josip Eugen Tomić** (1843. – 1906.), jedno vrijeme dramaturg Hrvatskog zemaljskog kazališta u Zagrebu, napisao je 1903. godine historijsku tragediju u četiri čina pod nazivom *Veronika Desinička*. Na natječaju koji je godinu dana ranije raspisala uprava kazališta, od 37 drama upravo je njegova osvojila nagradu od 1200 kruna. Redatelj ove predstave bio je Andrija Fijan a muziku je napisao Ivan pl. Zajc. Narodne novine od 9. listopada 1903. posvetile su mnogo prostora najavi ove predstave koja se trebala igrati 11. listopada. Pored povijesnog uvoda koji detaljno opisuje povijesne okolnosti i dvorske intrige u kojima je stradala *Veronika Desinička*, Novine dono-

¹⁸ Pintarić, Snježana, Oton Iveković, Slike i crteži iz Velikog Tabor i okolice, Galerija Ulrich, Zagreb, 1994.

¹⁹ Vienac, srpanj, 1902.

Hrvatsko zemaljsko

kazalište u Zagrebu.

U nedjelju 11. listopada 1903.

Predstava 28. U predbrojci. Nepar br. 27.

Prvi put:

VERONIKA DESINIČKA.

Historička tragedija u četiri čina od Josipa Eugena Tomića.

(Ova je drama prigodom ovogodišnjeg natječaja nagradjena prvom nagradom.)

Redatelj: g. ravn. Fijan.

O S O B E.

Grof Herman Celjski, ban cijele Slavonije	G. Borštnik.
Grof Fridrik Celjski, njegov sin	G. Fijan.
Barbara Celjska, kraljica ugarsko-hrvatska, a carica njemačka, kći Her- manova	Gđja. Ružička-Strozzi.
Knez Vladislav Blagaj, velmoža hrvatski, vojvoda	G. Savić
Veronika Desinička	Gđja. Šram.
Radoj Desinić, njezin otac	G. Toplak ml.
Ivan Alben, biskup zagrebački	G. Freudenreich.
Fredo Contarini, mladi plemić mletački	G. Štefanac.
Jost Sotešan, vitez u službi grofa Hermana	G. Varjačić.
Erazmo, grašćak grofa Fridrika u Ostrvici	G. Gerasić.
Komornik kraljice Barbare	G. Prejac.
Mosca, dvorska luda	G. Grund.
Nježa	Gđjica. Vugrinčić.
Marijana } komorkinje Veronikine {	Gđjica. Merc.

Komornici. Dvorani. Dvoranke. Lakrdijasi. Pjevači. Citarasi.

Prvi čin biva u gradu Krapini; drugi na Krškom; treći u Ostrvici, a četvrti u Celju. — Vrijeme radnje 1426.—1428 god.

Dva djevojačka zbora u II. činu skladao Ivan pl. Zajc.

U slučaju, da se zakazana predstava otkane, vrijedi kupljena ulaznica i za predstavu, kojom se ova nadomještava ili se može povratiti istoga dana najkasnije do 5 sati poslije podne kod blagajnice. Inače joj se gubi vrijednost. — Ako su se samo glumci izmijenili u komadu, ne misli se, da se je time izmijenio komad. Isto se tako ulaznica ne može zamijeniti, ako se samo jedan komad od dva ili triju zakazanih zamijeni drugim. U drugim slučajevima donijet će glumični oglašiti posebne odredbe.

Ponedjeljak 12.: Zatvoreno.
Utorak 13.: Mam'zelle Nitouche. Par 30.
Srijeda 14.: Zatvoreno.
Četvrtak 15.: Teško pametnome! Nepar 29

Petak 16.: Zatvoreno.
Subota 17.: Veronika Desinička. Par 32.
Nedjelja 18. Po podne u 2 $\frac{1}{2}$ izv. predh.: I. Jajpa
Jelena. U večer: Diogene. Nepar 31.

Dramske cijene.

Proscen. loža u prizemlju za 4 osobe	12 K.	—	i.	Parquet IV.—VIII. red	1 K.	60 f.
Loža u mezzaninu za 4 osobe	8	—	—	Parquet IX.—XIV. red	1	20 "
Loža u I. katu za 4 osobe	6	—	—	Balkon I. red	1	30 "
Loža u II. katu za 4 osobe	4	—	—	Balkon II.—IV. red	—	60 "
Sjedało u loži u mezzaninu	2	—	—	Balkon V. red dalje	—	60 "
Sjedało u loži u I. katu	1	—	50	Stojanje u parteru	—	40 "
Sjedało u loži u II. katu	1	—	—	Djaci i vojnaci	—	30 "
Parquet I.—III. red	2	—	—	Otvorena galerija	—	30 "

Blagajna se otvara u 7, početak u 7 $\frac{1}{2}$, a svršetak u 9 sati.

Kr. zemaljska tiskara u Zagrebu.

Plakat kazališne predstave *Veronika Desinička*, historijske tragedije Josipa Eugena Tomića
Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU

LJERKA ŠRAM (1874. – 1913.)

se i pregled autora koji su objavljivali na tu temu.

Nakon predstave, u Narodnim novinama od 12. listopada iznose se vrlo pozitivni dojmovi i kritike: »...Pisac se je prihvatio svog posla s potrebnom znanstvenom spremom, nastojeći da nas upravo svakom sitnicom prenese duhom u doba, koje obradjuje ... Crtanje karaktera u Tomičevoj drami provedeno je u tančine dosljedno. ...Obćinstvo je izrazilo autoru svoje priznanje burnim pljeskom. Glavnu žensku ulogu glumila je gđa Šram.«²⁰ Još jedan tadašnji zagrebački dnevni list, Obzor od 14. listopada 2003. konstatira vrlo lijep uspjeh Tomičeve drame, ističući glumice Šram i Strozzi, no s druge strane kritizira »gospodu glumce koji nisu imali

stihovani tekst u svojoj vlasti...tj. na mnogo mjesta su zapinjali...«.²¹

Veronika Desinićka J. E. Tomića izdana je kao knjiga 1904. u izdanju Matice Hrvatske (kat. br. 5).

Naš ugledni povjesničar, konzervator i muzeolog prof. **Gjuro Szabo** (1875. – 1943.) bio je godinama tajnik Zemaljskog povjerenstva za čuvanje spomenika u Hrvatskoj i Slavoniji. On je 1911. godine sačinio *Izveštaj o radu zemaljskog povjerenstva za očuvanje spomenika* u kojem opisujući spomenike kotara Klanjec i Pregrada detaljno opisuje i *sredovječni grad Veliki Tabor* donoseći pri tom vrijedne fotografije i nacрте. Štoviše, Szabo nam donosi još jednu, osobito zanimljivu informaciju : »*tradicija tvrdi, da je tu u odaji na drugom spratu svršila život Veronika Desinićka...* Odaja je smještena u prikrpini između okrugle kule H i ulaznog dijela. U prizemlje te prikrpina ne može se ući...«. Dopunjen, ovaj Izveštaj iz 1911. u osnovi je »najvažnijeg djela hrvatske burgologije«²² kojeg je Szabo objavio 1920. pod naslovom *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji* (kat. br. 7).

²⁰ Narodne novine, 12. 10.1903.

²¹ Obzor, 14. 10. 2003.

²² Žmegač, Andrej, *Najvažnije djelo hrvatske burgologije*, u Szabo, Gj. *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji*, Zagreb, 2006.

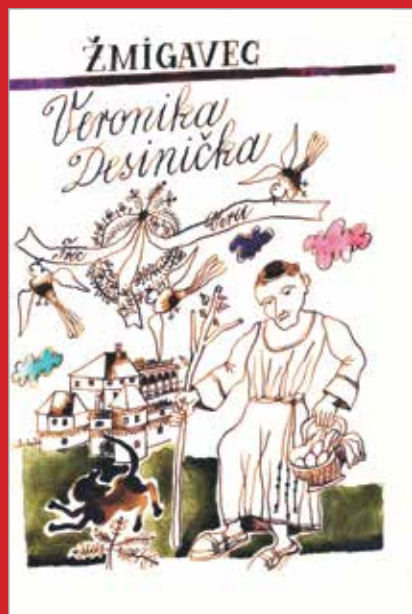

Veliki Tabor, pogled sa sjeveroistoka, snimio Nino Vranić, 1969. god.

Fototeka Ministarstva kulture, inv. br.: 29. 605; neg.: VI – 736

Na ovoj fotografiji se vidi smještaj tzv. prikarpine između okrugle kule H i ulaznog dijela koju u svom Izvještaju iz 1911. spominje Szabo kao mjesto gdje je po tradiciji završila Veronika Desinička.

Pjesnik Milan Dobrovoljac Žmigavec (1879. – 1966.) objavljivao je u periodičnim publikacijama (*Koprive*, *Pilule*, *Jugoslavenske novine*, *Novosti*) i u zasebnim knjigama. Za djecu i omladinu napisao je na kajkavskom narječju pripovjedačke parafraze u stihovima *Genoveva*, *Zlatarovo zlato*, *Selačka buna* i *Veronika Desinička*.

Djelo pod nazivom *Jako žalosna historija VERONIKA DESINIČKA vu veseli kajkavski verzuš i jenoj velikoj, vernoj i nesrečnoj ljubavi pome-*

Veronika Desinička, crtež slikara Ivana Lovrenčića na naslovnici posebnog izdanja *Veronike Desiničke*, autora Milana Dobrovoljca Žmigavca, 21. svibnja 1999.

šana z gliboki razmišljajni o naši caji i politiki, koja su kadra sakoga podučiti i zbatrivati (kat. br. 9) napisao je Žmigavec 1935. godine.

Hrvatski povjesničar i arhivist **Emilij Laszowski** (1868. – 1949.) u časopisu *Hrvatsko kolo* 1938. godine objavio je tekst pod naslovom *Novi podaci za hrvatsku povijest, Podrijetlo Veronike »Desiničke«*. U ovom tekstu, Laszowski, suprotno dotadašnjim teorijama o porijeklu Veronike Desiničke, donosi podatak da je Veronika bila kćer Boleslava, vojvode teškenskoga. No, isto tako Laszowski ističe i neke nelogičnosti i nejasnoće koje proizlaze iz navoda šleskih kroničara: »Osim kronike celjske ni jedan od stranih starih autora ne spominje Veronikinu tužnu smrt, ...mržnju Hermana Celjskog prema Veroniki, kćeri teškenskog vojvode, malo je teško protumačiti, ...jer je ona bila, kako je opisuju plemenita srca i kreposna žena, pa i doista odlična roda, staleški ravna rodu Celjskih.«

Viktor Kučinić, iako je završio samo limarski zanat i postao vlasnikom limarske radionice »Maruzzi«, poznatiji je po brojnim člancima koje je objavljivao u zagrebačkom listu *Novosti*. Osim o povijesti glazbe i o povijesti Zagreba, pisao je i o progonima vještica. U nizu radova o vješticama obrađuje detalje procesa i sudbine žena koje su bile podvrgnute torturi i osudi. Ovu je temu dodatno razradio istražujući arhivske zapise na kojima je Marija Jurić Zagorka utemeljila svoje djelo »Grička vještica«. Pod istim je naslovom objavio rezultate istraživanja u 33 nastavka u *Narodnom listu*²³.

Temeljem brojne povijesne literature Kučinić objavljuje i serijal o Veroniki Desiničkoj u 32 nastavka lista *Novosti*, da bi ga zatim izdao kao posebnu knjigu pod naslovom *Veronika Desinička* (kat. br. 10). Naslovnice ove knjige s crtežom Veronike Desiničke kao i nekoliko ilustracija u samoj knjizi izradio je hrvatski slikar **Marijan Trepše** (1897. – 1964.).

Veronika Desinička, crtež slikara Marijana Trepše s naslovnice istoimene knjige Viktora Kučinića, 1939.

²³ Škoberne, Želimir, *Viktor Kučinić*, Zagreb, 1986.

U svojoj knjizi Kučinić iznosi najnovija otkrića o Veronikinu porijeklu citirajući E. Laszowskog kako je Veronika Desinićka zapravo šleska kneginja Veronika von Teschen. No, u istom članku Kučinić iznosi i stav slovenskog književnika dr. A. Novačana koji opovrgava ovu njegovu tezu i tvrdi da je Veronika ipak Hrvatica.... Na kraju knjige, ističući neutemeljenost legende Kučinić navodi: »...legenda tvrdi da je Veronika na Velikom Taboru pogubljena«. Ova priča priopćena je i u nekim našim naučnim djelima: »Veroniku Desinićku živu su položili u lijes i tako uzidali u jednoj prostoriji Velikoga Tabora. Ovu prostoriju razgledavaju nedjeljni izletnici s naročitim interesom. To je mala sobica u I. katu u spojnome zidu dviju kula. U navodnu Veronikinu grobnicu ulazi se iz pokrajnje velike dvorane, koja je danas u potpuno derutnome stanju, i to kroz neku oveću rupu, gdje su nekada postojale i stepenice. Na desnoj su strani ostaci kamina, koji imade dvostruki zid: moguće da bi to imalo biti mjesto, gdje je Veronika živa uzidana.«²⁴

Kučinić ističe da postoji i druga legenda prema kojoj je »grof Ratkaj imao jednu ljubavnicu, neku lijepu seljanku iz Desinić sela. Kad je grof otišao u rat na Turke, njegova žena je dala tu djevojku uhvatiti i zazidati u nekoj prostoriji na Taborgradu. Ta se djevojka još danas pojavljuje u narodnoj nošnji za zimskih noći točno u ponoć, a malo kasnije nestane u skrovištu gdje je bila živa zazidana.«²⁵

Na kraju Kučinić zaključuje da su postojale dvije Veronike: konkubina iz Kočevja i Tešenska kneginja. Parafrazirajući Laszowskog Kučinić navodi: »Mi smo dakle izgubili našu mučenicu Veroniku... ali Veronikina velika ljubav, njen martirij i grozna smrt, duboko se u nama uvriježila i bez obzira na njeno porijeklo i na historijske dokaze – Hrvati i Slovenci uvijek će u svojim srcima sačuvati harnu uspomenu na nesretnu žrtvu Celjskih grofova – danas već legendarnu Veroniku Desinićku.«²⁶

I u drugoj polovici 20. st., legenda o Veroniki Desinićkoj bila je često zastupljena tema u medijskim napisima tada visokotiražnih tjednika (*Arena*, *Vikend*) pa i dnevnih novina. U *Večernjem listu*²⁷, objavljen je tekst Ivana Žabarića: *Veronika Desinićka i grofovi Celjski*. Isti članak ilustrirao je Fedor Vaić²⁸ crtežom Veronike Desinićke.

²⁴ Kučinić, V., *Veronika Desinićka*, 1939.

²⁵ Isto.

²⁶ Kučinić, V., *Veronika Desinićka*, 1939.

²⁷ *Večernji list*, 31. 7. 1974., str. 21

²⁸ Fedor Vaić (1910. – 1987.), slikar i crtač, završio je ALU u Zagrebu, radio je kao ilustrator u *Vjesniku* i *Večernjem listu*.

Krapinski kroničar, djelatnik Muzeja Krapina, objavio je 1978. godine u Muzejskom vjesniku, glasilu muzeja sjeverozapadne Hrvatske, tekst pod naslovom *Najsačuvanija »turistička« legenda o Veroniki Desiničkoj*. U ovom tekstu, Kozina je zabilježio više verzija ove legende. Prema prvoj verziji Veronika je ubijena u dvorcu Ostrovica u Sloveniji, prema drugoj verziji Veroniku su »radi strastvene ljubavi s Fridrikom Celjskim, u kuli Velikog Tabora uzidali i radi toga nastaju sve veće pukotine, a da će se Veronika osloboditi kad grad bude porušen.« Prema trećoj verziji, kako navodi Kozina, »Fridrikov otac ukleo je Veroniku i zato se ona u obliku zmije skriva u Velikom Taboru. Tko će nju u zmijskoj podobi uhvatiti i u čelo poljubiti, oslobodit će ju prokletstva i ponovno pretvoriti u lijepu djevojku.«²⁹

Dražen Jakčin je u serijalu *Priče o Veroniki*, u tri nastavka časopisa *Vikend*, 1988. godine iznio nekoliko priča o Veroniki Desiničkoj, velikim dijelom temeljenih na knjizi Viktora Kučinića. U *Vjesniku* od 3. ožujka 1991. Miroslava Jandrić objavila je tekst kojim najavljuje novu seriju iz produkcije Hrvatske televizije. *Veronika Desinička – Hrvatska Ivanka Orleanska*, naslov je teksta u kojem autorica iznosi »starohrvatsku narodnu legendu o Veroniki koja je nadahnula mnoge pisce« te javnosti najavljuje TV-novelu (kat. br. 21) o Veroniki Desiničkoj čiji je redatelj bio Milivoj Puhlovski, scenarij je prema Tomićevoj tragediji napisao Petar Šarčević a glazbu je skladao Zdravko Šljivac. Veroniku je glumila Suzana Nikolić, a Fridrika Velimir Čokljat. Scenografija nije bila potrebna. Veronika Desinička je snimljena u Velikom Taboru.«³⁰

Kat. br. 14

Posljednjih dvadesetak godina 20. stoljeća gradom Veliki Tabor upravljala je udruga »Društvo Veliki Tabor« na čelu s predsjednikom Josipom Štimcem. Prema njegovim navodima: »Prilikom čišćenja dvorca 1982. godine, u južnoj kuli odnosno u kapeli Velikog Tabora pronađena je među ruševinama lubanja (kat. br. 14), za koju je naknadno utvrđeno da je ženskog roda«. Lubanju su izložili u niši zida, u kapeli, s natpisom: Veronika Desinička?! Iako

²⁹ Kozina, Antun, *Najsačuvanija »turistička« legenda o Veroniki Desiničkoj*, u *Muzejski vjesnik*, glasilo muzeja SZ Hrvatske, 1978.

³⁰ Zahvaljujem mr. sc. Ivanu Cesarcu na pomoći pri datiranju članaka u *Vjesniku*, *Večernjem listu* i *Vikendu*.

Kat. br. 21

je Josip Štimac tvrdio da je spomenuta lubanja bila na istraživanju u Zavodu za patologiju, o tome nema nikakve pisane dokumentacije i do sad se nije utvrdilo kome je pripadala.

Priča o Veroniki Desiničkoj uvrštena je u nekoliko suvremenih izdanja zbirki legendi, počevši od knjige *Priče ispod Ivančice i Medvednice*, Željka Bajze, 1996. godine (kat. br. 18) do knjige *Hrvatske legende*, Hrvoja Hitreca 2007. godine

Ansambel narodnih plesova i pjesama Hrvatske **LADO** izveo je 2007. folklorni balet s pjevanjem **VERONIKA** (kat. br. 20), skladatelja Davora Bobića i koreografa Dinka Bogdanića. Folklorni balet s pjevanjem zamišljen u 5 slika (*Proštenje, Elizabetina smrt, Vjenčanje, Pogubljenje i Oproštaj*) donosi priču utemeljenu na mješavini povijesnih činjenica i hrvatske legende o zabranjenoj ljubavi plemića i mlade pučanke, ljubavi s tragičnim svršetkom koja i danas živi u kolektivnoj svijesti stanovnika sjeverozapadne Hrvatske. U cilju promocije ovog glazbeno-scenskog djela tiskana je i istoimena publikacija 2006. g. (kat. br. 13).

Tijekom konzervatorskih radova koje su stručnjaci iz Odjela za kamen, Hrvatskog restauratorskog zavoda izvodili 2012. na kamenim dijelovima arhitekture Velikog Tabora, u kamenom dovratniku na ulazu u spojno krilo (krilo koje spaja sjeverni ulazni dio i središnji dio, kasnogotički palas) pronašli su dva različita nalaza – dva pramena kose. U jednom otvoru nalazio se pramen svijetlosmeđe kose

(kat. br. 15), a u drugom otvoru pramen tamnosmeđe kose (kat. br. 16). Vijest o otkriću ovih nalaza u brojnim medijima je povezana s legendom o Veroniki Desinićkoj.

Uzorak kose i uzorak lubanje dani su na istraživanje u *Institut Ruđer Bošković*, gdje je izvršena C-14 analiza. Prema njihovom izvještaju o rezultatima mjerenja, kalibrirana starost uzorka kose može se smjestiti u vremenski okvir između 1658. – 1805. (uz vjerojatnost 57%), odnosno starost uzorka lubanje u period između 1652. – 1802. što znači da se ovi nalazi (uz vjerojatnost 57%) ne bi mogli datirati u razdoblje 15. stoljeća kada je živjela Veronika Desinićka.

Kat. br. 15 i 16

Jedini ženski lik koji je tijekom istraživanja otkriven uzidan u zidu peterokutnog palasa jest ženski lik u renesansnoj haljini, s godinom 1550. urezan tj. ucrtan u podnu tavolu (kat. br. 17) koja je bila ugrađena na trećem katu, na ulazu za unošenje žita u žitnicu velikotaborskog palasa. Što nam je htio reći nepoznati *umjetnik* koji je iscrtao ovaj ženski lik i godinu, može li se ovaj crtež dovesti u vezu s legendom o Veroniki ili pak u vezu s gospodaricom Velikog Tabora 1550. zasad nismo uspjeli odgonetnuti.

Legenda o Veroniki Desinićkoj nadahnula je i naše srednjovjekovno putujuće lutkarsko kazalište »Ioculatore« koji lutkarskim predstavama Veronika Desinićka oduševljavaju najmlađe posjetitelje Velikog Tabora.³¹

Svoj doživljaj Legende o Veroniki Desinićkoj izrazila su djeca kroz likovne i literarne radove sudjelovanjem u projektu *Deca iščeju Veroniku* (2010. – 2012.) koji je pokrenulo Društvo Veliki Tabor u suradnji s djecom iz brojnih osnovnih škola iz više hrvatskih županija.

³¹ Srednjovjekovno kazalište i lutkarska predstava »Legenda o Veroniki Desinićkoj« osmišljena su tijekom Muzejsko-edukativne igre »Zvuk, ton, glas...« 2006. Voditeljica projekta : I. Škiljan

KATALOŠKI POPIS IZLOŽAKA

1. **DANICA ILIRSKA**
1838.
DVT – 2240
2. **DĚLA STANKA VRAZA**
1863.
DVT – 2241
3. **MARIJA JAMBRIŠAK**
Znamenite žene iz priče i poviesti
1887.
DVT - 2231
4. **HINKO pl. DAVILA**
Zagorska ruža
1899.
Kajkaviana, Kb 453
5. **JOSIP EUGEN TOMIĆ**
Veronika Desinička
1904.
DVT – 2234
6. **JOSIP EUGEN TOMIĆ**
Veronika Desinička
1904.
DVT - 2235
7. **GJURO SZABO**
Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji
1920.
DVT - 2264
8. **STJEPAN BELOŠEVIĆ**
Županija varaždinska i slobodni i kraljevski
grad Varaždin
1926.godine
DVT – b 407
9. **MILAN DOBROVOLJAC ŽMIGAVEC**
Veronika Desinička
1935.
DVT - 2233
10. **VIKTOR KUČINIĆ**
Veronika Desinička
1939.
DVT – 2236
11. **HINKO pl.DAVILA**
Veronika Desinička
1966.
vl. Dragutin Kozina
12. **HINKO pl. DAVILA**
Zagorska ruža
2000.
B - 62
13. **LADO, Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske**
Veronika
- Tiskana promotivna publikacija uz folklorni balet s pjevanjem Veronika
2007.
14. **LUBANJA**
sred. 17. – poč. 19.st.
DVT – 1952
Ova lubanja je prema navodima J. Štimca pronađena 1982.godine u ruševinama u kape-
li Velikog Tabora gdje je bila izložena sa
sugestivnim natpisom Veronika Desinička!?
Rezultati mjerenja starosti (C-14 analiza), ovu
lubanju datiraju u razdoblje sred. 17.- poč.
19.stoljeća.
15. **KOSA**
datacija nepoznata
DVT – 2226
Svjetliji pramen kose pronađen je tijekom
konzervatorskih radova 2012.godine uzidan
u otvoru kamenog dovratnika na ulazu u
spojno krilo, na prvom katu Velikog Tabora.
Mala količina ovog nalaza nije bila do-
voljna za izvođenje mjerenja starosti.
16. **KOSA**
sred. 17. – poč. 19.st.
DVT – 2227
Tamniji pramen kose pronađen je tijekom
konzervatorskih radova 2012.godine uzidan
u otvoru kamenog dovratnika na ulazu u
spojno krilo, na prvom katu Velikog Tabora.
Rezultati mjerenja starosti (C-14 analiza) ovaj
nalaz datiraju u razdoblje sredine 17.stoljeća
do poč. 19.stoljeća.
17. **TAVOLA s ucrtanim ženskim likom**
1550.
DVT – 51
18. **ŽELJKO BAJZA**
Priče ispod Medvednice i Ivančice
1996.
DVT – b 183
19. **OTON IVEKOVIĆ**
Veronika Desinička
1902.
HPM/PMH 17801
20. **LADO, Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske**
Promotivni videospot folklornog baleta s pje-
vanjem Veronika
2006.
21. **Hrvatska Televizija, TV – novela**
Veronika Desinička
2 dijela
1991.

Summary

The legend of Veronika of Desinić (Veronika Desinićka) is part of the intangible cultural heritage of Hrvatsko Zagorje.

According to the legend, once upon a time a powerful governor, Count Herman II of Celje, ruled in these parts. Riding a horse across his father's estate, his young son Fridrik set his eyes on a tender golden-haired maiden named Veronika. They fell in love, which did not please old Herman. Despite his opposition, Fridrik and Veronika fled to the town of Fridrihštajn near Kočevje, Slovenia, where they were married in secret. Old Count Herman soon learned about the marriage and ordered his army to capture the lovers. Fridrik managed to save Veronika, who fled across Gorski Kotar and Mount Kalnik to the village of Sveta Margita. Fridrik was caught by his father's soldiers and locked up in the narrow Tower of Celje, about 23 meters high, for over four years. The tower has since been called Fridrik's Tower (Fridrikova Kula). Veronika was caught and locked up in the castle of Veliki Tabor. Herman accused poor Veronika of being a witch, *copernica*, who had seduced his son. A trial was organized, which lasted two whole days. In the evening of the second day, the judges stated: "Governor, this girl cannot be held responsible for anything, let alone a crime. The only thing is her great love for your son Fridrik. But, esteemed governor, love has never been a sin, let alone a crime. Love is one of the most wonderful human qualities! Esteemed governor, this completes our work." Despite the verdict, as soon as the judges set off to leave, Count Herman issued an order to the castellan that Veronika be killed. In the courtyard of Veliki Tabor a vat of water was set up, in which Veronika was drowned. Her body was built into a wall that connects the pentagonal tower to the castle entrance. On long winter nights, the wails of poor Veronika can still be heard through the howling of the wind in Veliki Tabor...

The legend is partly a true story based on real historical events and figures that lived in the first half of the 15th century and partly a folk tale that emerged through history, especially in the course of the 19th and 20th centuries. The historical events from the first half of the 15th century, recorded in historical sources, and the folk legend that was formed around this story have been a source of inspiration to poets, writers, and other artists for numerous works about Veronika of Desinić.

This exhibition presents to the public the work of Croatian writers (Dragutin Rakovac, Dragojla Jarnević, Stanko Vraz), painters (Oton Iveković, Marijan Trepše), professionals in the fields of theatre (Veronika was played by the famous Marija Ružička Strozzi and Ljerka Šram), ballet (Folklore Ballet of LADO folk dancing ensemble), and television (a short film produced by Croatian Television), as well as journalists who were inspired by the story about the ill-fated love between Veronika, a Desinić gentlewoman, and Count Fridrik of Celje.

Umorstvo Veronike,
crtež, Marijan Trepše
Iz knjige *Veronika Desinićka*, Viktora Kučinića, 1939.

Nematerijalna baština, a to je ova Legenda o Veroniki Desinićkoj, nije mrtva i završena priča već trajan dijalog s prošlošću, ali i s današnjicom, i našom i europskom.¹ Ova legenda inspirirala je i suvremenog književnika Mirka Ivanjeka čiju priču donosimo:

Veronika Desinić

*Legend*a je glas koji putuje s velike daljine. Uplete se u nju žamor mnoštva, šum vjetra, šapat spletkara i želja pripovjedača, a iz susjedne legende sklizne nečija sudbina i postane dio tuđe priče. Nema li baš u svemu istine, ono se uvijek u njoj nađe pouke. Zato se i zove legenda: ono što nam je uputno pročitati. Je li korisno razabrati što se u stvari dogodilo, na to pitanje je teško odgovoriti, ali je ipak moguće pomisliti da se to baš tako dogodilo.

Ova legenda o Veroniki, ljepotici iz Desinića, koja je živjela prije pola tisućljeća, ima svoje duboke i još starije korijenje: u nasilnoj, častohlepnoj i gramzljivoj čudi slavni predaka državnog kneza grofa Fridrika II. Celjskog. Bilo im je važno samo kako se domoći kraljevske moći, velikih posjeda i upravljati bespogovorno sudbinama sviju u svojoj kneževini, ali i izvan nje. Mi bismo to danas nazvali okrupnjivanjem kapitala. A vlastohlepnost, kao i uplitanje u tuđe sudbine, stara

¹ Izvadak iz govora Ljiljane Marks, više znanstvene savjetnice iz Instituta za etnologiju i folkloristiku, na otvorenju izložbe *Legenda o Veroniki Desinićkoj* u Velikom Taboru, 27.09.2013.;

je mana ljudske vrste. Uvijek tako onaj koji ne zna gospodariti nad samim sobom i svojim strastima, pa ni u svojoj državi, nameće svoju spletkarsku samovolju drugima. Kako bi stekli moć, grofovi Celjski odbacili su i ono pravo koje pripada svakom pa i najsiromašnijem čovjeku: da se ženi ili udaje iz ljubavi. Te stvari su za njih bile poput mača, tek sredstvo da se domognu bogatstva, moći i ugleda. I uspjeli su. Bili su u rodbinskim vezama s mnogim velikašima, knezovima, kraljevima, pa i samim njemačkim carem i turskim sultanom.

Tako je jednog dana Fridrik saznao od oca Hermana da mu je odredio za ženu Elizabetu iz slavnog plemena Frankopana. Oni svoje korijenje vuku od još slavnijeg roda Anicija iz kojeg je bilo i careva i papa. Ali Fridriku to nije bilo po volji. Nije on imao ništa protiv te otmjene Jele koja nije bila ni ružna ni glupa. Bio je jednostavno pustolovan tip čovjeka koji je volio bez odgovornosti uživati u radostima života. Znao si je taj na glasu vitez i junak priuštiti i najraskalašenije zabave, baš kao što su to činili i njegovi preci i nije mu se nipošto sviđalo to očevo zauzdavanje brakom u kojem se slutila samo računica. Izlazio bi na viteške turnire i borio se i sa samim kraljevima te stekao takvu slavu da su za njim, onako visokim i uznositim, uzdisale mnoge dvorske dame. Njemu je to godilo i rado bi se prepuštao zagrljaju zadivljene ljepotice. Sada bi odjednom trebao prestati s takvim životom i posvetiti se obiteljskom životu i što prije se pobrinuti za nasljednika, kako bi otac bio zadovoljan i prepustio mu u nasljedstvo sva imanja i moć. Na takve stvari još nije bio spreman. Zato ljutito uzjaše svoga na brzinu opremljenog konja i potjera ga u divljem bijesu niz strminu Velikog Tabora. Jurio je kao da ga vjetar nosi psujući u sebi oca koji si je znao priuštiti svaku zabavu i živjeti lagodno, a sada to uskraćuje sinu zbog računica i neke političke križaljke.

– Neka ide do vraga takva politika! - vikao je udarajući konja. - Zar mu nije dosta što je moju sestru udao za kralja Žigu?! Ona je ionako isti otac: pokvarena i neobuzdana. Nek' se na njoj, a ne na meni, naslađuje!

I tako je bijesno udario svog konja dok je jurio kroz šumu, da konj odskoči i propne se baš ispod razgranatog hrasta. Fridrik udari snažno glavom o granu i pade.

Za to se vrijeme Veronika vraćala iz šume, kamo je ocu nosila objed, poskakujući i pjevajući dok je uz nju trčkarao psić. Odjednom on načuli uši i uz lavež se zatrča iza žbunja. Ubrzo je i Veronika ugledala razlog takvoga iznenadnog ponašanja: ispod dugačke hrastove grane ležao je nepomično čovjek u viteškoj opremi posve krvave glave. Oprezno mu se približi. Nije odavao znakove života. Veronika skine maramu, a zlatna joj se kosa rasu preko ramena. Namoči maramu u obližnjem potoku i opere krvavo lice viteza te mu zamota glavu u svoju pregaču. Tek sada prepozna lice svoga gospodara, mladoga grofa Fridrika. Ali grof je i dalje bio bez

daha. Srećom, naučila je od svog oca kako se čovjeku može vratiti dah ako se lupa u srce i upuhuje zrak. I uspjela je.

Kad je Fridrik došao k sebi, ugleda nad sobom prignuto anđeosko Veronikino lice.

– Očito sam mrtav, ali hvala Bogu, nisam došao u pakao, - reče obliven hladnim znojem, a glavom mu proletješe sva zlodjela koja je počinuo i zbog kojih bi teško računao na anđeosko društvo.

– Ne, niste umrli, Vaša Možnosti. Srećom, pronašao Vas je moj pas, pa sam Vam mogla pomoći.

– Kako se zoveš?

– Veronika.

– Nikad neću zaboraviti to ime! Dajem ti svoje grofovsko obećanje.

Ostala mu živa slika kako mu glavom prolazi cijeli život: sva njegova djela koja su se uglavnom sastojala od nedjela. Shvatio je da je takav već mogao biti mrtav i to s neizvjesnom vječnošću. Njegovo pravilo života da je sreća sudbina hrabrih i jakih, više nije vrijedilo. Sreća je kad se u pravom trenutku kraj tebe nađe netko tko ti može dati novi život i novu prigodu da živiš mudrije i sretnije. Prvi put se činilo grofu Fridriku da je dužnik, i to slabašnoj djevojci. Je li to bilo zbog zahvalnosti ili ljepote Veronikina lica, nije mogao razabrati, ali ga prožme osjećaj da je zaljubljen. Bio je obuzet neodoljivom privlačnošću ove priproste djevojke koja ne zna za računicu. Učini mu se, dapače, i da bi ga ta ljubav mogla učiniti dobrim čovjekom. Gotovo je zaboravio i na srdžbu koja ga je umalo stajala života.

Kad se posve osvijestio, Veronika mu pomogne uspeti se na konja i isprati ga do ruba šume. Vidjevši da dalje može sam, vrati se kući.

Čitavu je noć Fridrik bulazio o ljepotici iz šume i ponavljao njezino ime.

I vitez Jobst, kojeg je Fridrik poslao da je dovede na dvor, bio je iznenađen kakva je to lijepa djevojka bila skrivena u skromnom zdanju neugledne kurije na rubu šume.

– Grof ti poručuje da si našla milost u njegovim očima i želi da se preseliš u dvor kako bi ti se odužio za život, a kako i priliči tvojoj ljepoti.

– Ali ja nisam za dvor niti se znam ponašati kao dvorska dama. Poruči, viteže, grofu da mi nije nikakav dužnik i da bih isto učinila za svakog unesrećenog, kao što sam to činila i do sada, i da se bolje osjećam u svojoj izbi, nego što bih se osjećala u njegovoj palači.

Vitezu se dopadne taj odgovor skromne djevojke. Pomisli kako lijepom licu i pristaje takva jednostavnost i dobrota. »Samo u čemu smo mi plemići plemeniti kad nas u tome nadvisuju najobičniji ljudi!« - pomisli dok se vraćao u dvor još ne-

oporavljenom grofu Fridriku. A taj je u međuvremenu već jasno dao ocu na znanje da se ne kani ženiti i da je on gospodar svog srca te da će sam odlučiti kome ga dati. Mladi grof, međutim, nije bio zadovoljan ni Veronikinim odgovorom. Navikao je da mu se svi pokoravaju i izvršavaju njegove naredbe. Najmanje je od jedne djevojke očekivao otpor. Ali s Veronikom je sve bilo drugačije. Jedva je dočekao da ozdravi i sam potraži Veroniku.

– Zar me nisi mogla obići barem kao bolesnika? Još mi je uvijek trebala njega vješte ruke kao što je tvoja.

– Vaša milost ima u svom dvoru bolju poslugu i skrb nego što bih to ja mogla učiniti i kad bih se najviše trudila.

– Pa ipak bih te rado vidio među djevojkama na dvoru.

– Ono što priliči gospodi, ne priliči nama. Vi ste na dvoru okruženi ljubavnicama, a nas su učili da se čuvamo čistima za svoga muža.

– A kad bih sve otpustio, a uzeo samo tebe?!

– Ne činite to jer to ne bi promijenilo ništa. Ako me poštujete, ostavit ćete me s mojim starim ocem.

– Onda ću te učiniti svojom ženom!

– Znate da to ne priliči. Svatko mora znati svoje mjesto. Jer nevolje uvijek čekaju spremne da zaskoče.

Znao je Fridrik dobro koliko je Veronika u pravu. Otac je već imao razrađen plan i teško je bilo za vjerovati da bi on mogao odustati od ženidbe s Frankopankom, pogotovo ne radi ljubavi prema djevojci nižeg roda. Dobro je znao da su za Hermana svi podanici tek sluge koje trebaju biti zadovoljni i kad su predmet njegovih želja. Otada je Fridrik još više nastojao izbjegavati susret s Elizabetom, a sve bi češće, onako kao usput, osvanuo kod Veronike.

Vitez Jobst, koji je bio vjeran podanik grofa Hermana, sa simpatijama je isprva gledao ljubav Veronike i Fridrika. Pomislio je kako mora biti krasna ljubav koja mijenja čovjeka i budi u njemu dobru stranu. Ali kad primijeti da se mladi grof malo po malo, osobito kad bi popio čašu više, vratio starim navikama i zabavljao se s drugim dvorskim damama, bi mu žao Veronikine dobrohotnosti. Bilo je samo pitanje vremena kad će mladi grof i prema Veroniki pokazati svoju pravu ćud i povrijediti je. Uz to, nakon što je Herman primijetio da mu sin, osobito kad ne pije, sve češće izbiva, naredi Jobstu i još nekim slugama da ga prate kuda to on odlazi. Među njima bila je i zlatokosa Regina, pratilja kraljice Barbare, Fridrikove sestre. Nju je Barbara, postavši kraljicom, ostavila na dvoru Celjskih da ju o svemu obavještava. Bila je dakle sjena Crne Kraljice, kako je puk zvao kraljicu Barbaru, pa je prema tome i jednako crna kao njezina gospodarica. Potajno je gajila nadu da bi i

ona mogla zavesti i osvojiti grofa Fridrika baš kao što je Barbara kralja Žigmunda. Vitez je međutim znao jako dobro kuda odlazi mladi grof, ali nije htio odati Veronike. Ipak je bio svjestan da je pitanje trenutka kad će to lukava pratilja Regina otkriti i dojaviti Hermanu gdje se krije uzrok Fridrikovog otpora ženidbi. Stoga požuri do Veronike.

– Bježi – reče joj – jer te grof Herman traži!

– Zašto? Nisam nikome ništa skrivila. Najmanje njemu.

– Misliš li da krivi stradavaju? Da je tako, ovaj dvor na vrhu već bi odavno bio pust. Vjeruješ li, djevojko, da su moje oči vidjele svašta unutar zidina i samo me vjernost priječi da o tome govorim. Ali tebe, jer mi se sviđaš, želim zaštititi. Bježi u moje sklonište u šumi za koje samo ja znam i spasi se jer će uskoro grof Herman, kad otkrije kuda to njegov sin odlazi, iskaliti na tebi svoj bijes.

Veronika htjede još pitati viteza kakva je to krivnja spašavati unesrećenoga, ali već je osjetila nasilnost vlastele i shvatila da tu razumska pitanja ništa ne doprinose. Ipak, uvjerenjena da na njoj nema nikakve krivnje, ostala je u svojoj kući.

I nije dugo potrajalo, a Regina je već otkrila kuda to mladi grof odlazi. Sve se dalje odvijalo munjevito, pogotovo nakon što je mladi grof u snu dozivao Veronikino ime. Grof Herman naredi da se u Krapini ima upriličiti vjenčanje s Elizabetom Frankopankom; a istovremeno, bez znanja Fridrika, da Jobst ima uhvatiti vješticu Veroniku Desinić koja je začarala njegova sina i da je na njegove vlastite oči utopi u kaci, a potom zazida u kulu koju su netom obnavljali te da mu tako više nikad ne muti račune s Frankopanima.

Jobst je sada bio u nedoumici. Prenoseći Fridrikove poruke, sve mu se više dopadala ta skromna i jednostavna djevojka. Nagovori stoga grofa Hermana da je barem saslušaj jer ne bi bilo dobro da zbog grijeha sina krivnju snosi nedužna djevojka. Ako pak on pred svojim sudom ustanovi da je kriva, neka se vrši pravda. Bio je uvjeren da će svi lako uvidjeti kako je djevojka nedužna. Herman udovolji svom vjernom vitez u iako nije mogao razumjeti kako to netko od niskog roda može biti nedužan. Tako se Veronika našla pred sudom.

– Optužena si da si svojim čaranjem pomutila glavu grofu Fridriku! - počeo sudac strogo.

– Sve što sam učinila glavi njegovog gospodstva, bilo je povijanje rane.

– I pritom si se služila magijom jer samo vradžbina može vratiti dah čovjeku kojeg je napustio duh.

– Od majke sam naučila vidati rane ranjenicima, ali zašto o tome mene pitaš? Pitaj one koje sam liječila pa će ti reći liječim li čaranjem ili ljekovitim biljem koje je dragi Bog dao da raste svuda oko nas.

Ivanić Miljanski , kapela sv. Ivana, istočni zid svetišta

Dugo je trajalo sudačko nadmudrivanje i prisiljavanje ne bi li Veronika priznala da zaziva i samog vruga kako bi postigla svoje mračne ciljeve i postala grofica. I sam desinički župnik svjedočio je da je Veronika pobožna djevojka, od djetinjstva poznata po dobroti. Vidjevši da je osvojila i srce sudaca, Herman je nevoljko pusti kući uz prijetnju da će se još sresti i da to neće biti dobro za nju. Kad je otišla, i Regina je čula kako reče vitezu Jobstu:

- Bila ona vještica ili ne, ne zanima me! Pobrini se da nestane!
- Ali kako ako je sud pokazao da je nedužna?
- Čini se da je i tebe začarala. Ipak je to vještica u ruhu svetice. Da budem

siguran u izvršenje moga naloga, izvršit ćeš presudu pred mojim očima: utopiti je sutra u ranu zoru u kaci, a potom uzidati u zid one kule koja se obnavlja.

Kad je mislio da ga nitko ne vidi, Jobst pohiti Veroniki. Sustigao ju je upravo kod onog istog hrasta gdje se Fridrik unesrećio.

– Sad si vidjela da se grof ne šali. Prihvati moju ponudu: skloni se u samo meni znano sklonište i bit ćeš sigurna. Ja ću se brinuti za tebe. Ne mari za Fridrika,

on se ionako zabavlja u naručju dama koje ga salijeću, a i ženit će se u Krapini s kneginjom Frankopan.

– Bilo bi uzalud. Otkrili bi i to, a onda bi i ti stradao. Bolje je da se vrši volja Božja.

– I bolje je! - povika Regina koja je slijedila Jobsta i otkrila zavjeru. - A ti, ne budeš li sutra u zoru smaknuo ovu odurnu vješticu koja glumi sveticu, a u stvari mi je kanila preoteti Fridrika, ja ću se osobno pobrinuti kod kralja Žigmunda i kraljice Barbare, a i kod grofa Hermana da te smaknu zajedno s njom!

Pritom žestoko udari konja i htjede se okrenuti, ali konj se prope i Regina udari glavom u onu istu granu. Pala je na tlo i ostala nepomična. Tek tada Jobst primjeti koliko su Regina i Veronika slične.

– Gledaj, kako ti je slična! A toliko ste različite. Tko zna bi li i ona bila drugačija da nije poprimila ćud svoje gospodarice. Koliko li sam puta gledao tu preobrazbu sluge po gospodaru.

– Ali pomozimo joj. Možda joj povratimo život!

– Zmiji vratiti život?!

– Ali i u zmiji je volja Božja da postoji!

– I da škodi nesretnom prolazniku. Ali ne trudi se, kao ratnik vidim da je zbilja mrtva. Nego, evo mi spasonosne ideje. Brzo zamijenite odjeću, a onda uzmi njezinog konja i otiđi u moje sklonište, a nju ću obučenu u tvoju odjeću, spuštene kose preko lica ujutro rano utopiti u onoj istoj kaci koja je već spremljena za tebe da te liši života. Potom ću ju zazidati u kulu, baš kao što je to grof Herman namijenio tebi. Službeno si od sada mrtva, ali slobodna od njegove zločestoće.

Vjerujući da će se uskoro vidjeti s Veronikom, Jobst mrtvu prerusenu pratilju Crne Kraljice prebaci preko svog konja pa ga potjera u noć prema Velikom Taboru, a Veronika se zaputi prema Desiniću. Pokuca na župnikova vrata i ispriča mu sve što se dogodilo u šumi.

– Što da radim? Ne dugujem Fridriku ništa iako sam ga zavoljela unatoč njegovoj nasilnosti, ali ne želim ni ponudu viteza Jobsta.

– Život nije pošten prema tebi! Ali tko te može skloniti pred moćnim grofom? A ni vitez neće biti drukčiji od svojih gospodara. Oni sirote znaju samo iskorištavati, makar im je dužnost pomagati slabima. Bježi što dalje možeš!

– Ali kamo? I to ovako u drugom stanju? Ne znate li da Fridrik poznaje samo silu? I ja sam već u trećem mjesecu trudnoće.

– Preobuci se u prosjakinju i pođi mojim rođacima. Primit će te u moje ime, a ti više nikome ne odaj svog imena ni odakle si. Kad rodiš, ja ću se pobrinuti za tvoje dijete. Neka to bude naša tajna.

Ujutro vitez Jobst izvrši grofovu naredbu. Nitko nije posumnjao da to nije Veronika. Jobst je još nadgledao zidara do zadnje uzidane cigle, a potom grofu jednostavno podnio izvještaj:

– Izvršeno je kako ste naredili!

– Nema te više, Veronika Desinić! - uzviknu gof Herman i ne znajući da neće proći mnogo vremena, a da će te iste riječi izgovoriti Crni Vitez za grofove Celjske: Nema vas više, grofovi Celjski! I upravo taj neznani Crni Vitez kojeg će spominjati kronike, bio je sin Veronike Desinić.

Jobst se međutim neugodno iznenadi ne našavši Veroniku u svom skloništu. Uzalud ju je posvuda tražio. Sve je više u njemu rasla mržnja prema grofu Fridriku kojeg je smatrao krivcem što je Veronika netragom nestala. I sam je morao nestati kad su primijetili da nema Regine.

U jednome je grof Fridrik ostao ipak pri zadanoj riječi: nikad nije zaboravio ime Veronika. Kada ga je prošao bijes na oca, ubrzo u Kozjanskom nađe drugu Veroniku da se utješi za svoju neprežaljenu zlatokosu Veroniku iz Desinića. Bila je dvorska dama na njegovom dvoru u Celju. Ako je imala i isto ime, nije imala istu ćud. Ona podjari mladog grofa te on u mržnji na svoju zakonitu ženu dignu lovački nož i nesretna Elizabeta ispusti dušu. To je tako razjarilo oca Hermana da je dade odmah uhititi, a sina si okovati. Kad ju sud nije osudio da je vještica, jer to je tada bila najpopularnija osuda za nekoga tko ti stoji na putu, naredi Herman jednom vjernom vitez u da je utopi, baš kao i prvu Veroniku. Za treću se Veroniku oženio Fridrik nakon dvadeset godina tješeći se u imenu. Mijenjao je žene, ali ćud nikada. Uvijek je mislio da su drugi tu da udovoljavaju njemu, a ne da on pomaže drugima kao prva njegova Veronika.

A Veronika je, preobučena u prosjaka reda svetoga Franje, obilazila sela oko Desinića i izdaleka gledala pusti dvor grofova Celjskih moleći za njihove duše jer nisu za života spoznali što je pravo bogatstvo i moć.

MIRKO IVANJEK

O piscu

Mirko Ivanjek, rođen 1950. u Slivonja Jarku kod Krapinskih Toplica. Svoje književne i stručne tekstove objavljuje u raznoj periodici i zbornicima, a do sada je objavio roman *Vrata: Razielove ploče*, KS, 2004; *Čuvari blaga*, zbirka priča, Hrvatskozagorsko književno društvo, 2006; roman *Put svjetlosti: palimpsest*, KS, 2008; *Marijanski hodočasnički put*, hodočasnički vodič, 2011; *Postajama križnog puta*, Križni put, GK, 2012. te zbirku poetskih meditacija *Kad budeš prolazio*, KS, 2013. Prilozi su mu više puta nagrađivani na književnim natjecajima Stjepan Kranjčić u Križevcima.

ISBN 978-953-265-102-7

